

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno med tedni in prazniki.

Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicani petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopolne sprejema le posiljene in zaščitno frankovane.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	...	60—	72—	108—
3	...	30—	36—	54—
1	...	10—	12—	18—

Pri morebitnem povišanju se ima dati naročniku doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročini vedno 100 p nakaznic.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

POLITIKA BORBE.

V Trstu, 12. decembra.

Pred pičlim mesecem dni je Mussolini v zbornici imel ekspozé o notranji politični situaciji. Razpravljal je potrebam primerno na obširen način o notranjih vprašanjih Italije in se pri tem doteknil tudi problema narodnostnih manjšin Jugoslovenov in Nemcev. Dejal je, da te narodnostne manjšine vodijo politiko borbe.

Kaj pa si Mussolini in ves njegov fašizem predstavljata pod politiko borbe? Nedvomno politiko odpora, našo politiko samohrane in samobrane. Ta politika fašizmu ni všeč, ker njegovi voditelji in ekspozenti dobro vedo, da nas rešuje. Fašistom ni prav, da je v nas še nekaj jugoslovenske zavesti, da še nismo pozabili našega jezika, običajev in krvnega sorodstva z jugoslovenskim narodom.

Da vsega tega ne pozabimo, nam je seve potrebna politika borbe. Nam je politika borbe zakonito upiranje proti vsem poskusom, ki nas hočejo prikrajsati za pravice, katere smo uživali do dni italijanske okupacije. Nam je politika borbe politika poštenja in enakosti. Tako pojmujejo mi našo politiko borbe. Italijani, zlasti fašisti, pa imajo o njej menda drugačne pojme.

Njim je naša politika borbe politika iredentizma, prizadevanje, da se Julijska Benečija održe od Italije. V taki luči predstavljajo laški listi našo politiko borbe svoji naivni, nepoučeni javnosti. Tega pa ne delajo zato, ker naših namer ne poznajo dobro, temveč radi tega, da jugoslovenski narod pred svojo čitateljsko publiko čim bolj očrni.

Razumljivo nam je, da Italijanom, zlasti ekstremnim nacionalističnim elementom med njimi, naša politika borbe ne prija. Kako tudi! Mi smo jim tuje telo, ki ga je treba iz organizma italijanske države čimprej odstraniti. Ali dokler vodimo politiko borbe, se to ne bo zgodilo, ker tako dolgo bo v nas življenje prvobitno in za ohrano in obrano sposobno. Politika borbe ostane zagledel nam dovoljeno sredstvo, ki se ga moramo posluževati vselej, kadar nas hoče kdo krivično pritisniti ob steno.

Takih poskusov se žal dogaja obilo. Vsi vemo, kako se zatira naš jezik, kako se nam povsod kratijo in jemlje pravice, ki smo jih imeli do včeraj. Pa kljub temu ne smemo kloniti in postajati malodušni. Čim večji

je pritisk iz Rima, tem večji mora biti odpor v nas. Zakaj narod brez odporne sile je narod brez bodočnosti, in vsaka politika, ki ni politika borbe, je politika — samomora.

RAZPLET ALI POOSTRITEV VLADNE KRIZE?

PASIČ PONOVO VRNIL MANDAT. — RADIKALNA TAKTIKA. — PASIČEV KOMUNIKE. — PREDSEDNIK PARLAMENTA DR. LUKINIČ PRI KRALJU.

— Beograd, 14. dec. (Izv. Sprejeto ob 14.45.) V današnji avdijenci ob 11.30 je designirani ministrski predsednik g. Nikola Pašić ponovno vrnil mandat za sestavo vlade Nj. Vel. kralju Aleksandru I. — Kot motiv navaja g. Pašić dejstvo, da radikalni klub ne more iti v koalicio z demokrati zaradi njih dvoletne politične vloge.

— Beograd, 15. dec. (Izv.) Radikalni klub je včeraj dopoldne imel plenarno sejo, na kateri je razpravljali stališče radikalcev napram demokratom. Živahna debata je bila o politiki demokratske stranke. Rezultat te debate je bil, da je radikalni klub sklenil izjavo, da ne more več sodelovati z demokrati zaradi tega, ker v demokratskem klubu vladata dve nasprotni politični smeri.

— Beograd, 14. dec. (Izv.) Takoj po končani seji radikalnega kluba je imel Pašić kratek razgovor z g. Ljubom Jovanovićem. Na to je odšel v predsedništvo ministrskega sveta, kjer je sestavil akt, s katerim vrača Nj. Vel. kralju mandat za sestavo koalicijske vlade. Po končanem konceptu je Pašić z aktom takoj odšel na dvor ter ob 11.30 dopoldne predložil vrnitev poverjenega mandata.

Komunike.

— Beograd, 15. dec. (Izv.) Po končani avdijenci se je g. Nikola Pašić vrnil v predsedstvo ministrskega sveta ter s šefom kabinete pisarne sestavil vladni komuniké o vzrokih neuspele misije. Komuniké se glasi:

»Beograd, 14. decembra leta 1922. Zbog nasprotujočih si poročil, ki se širijo o enodušnem stališču radikalne stranke v pranju podaljšanja koalicijske vlade, in katere so znane tudi Nj. Vel. kralju, je g. Nikola Pašić ponovno sklical radikalni poslanski klub ter ga naprosil, da še enkrat razmotri

možnost podaljšanja koalicijske vlade ter da mu odgovori čisto in jasno, kako bi se izognilo sumničenju, da igra v tem važnem vprašanju dvoletno vlogo.

G. Pašić je dobil v klubu ponovno seglasen odgovor, da ni mogoča koalicio s poslaniškim demokratskim klubom, ker v njem obstojata dve povsem nasprotni politični struji. Zaradi tega ni dana možnost za izvedbo dogovorjenega delovnega programa. Z ozirom na ta ponovni sklep poslanskega kluba radikalne stranke je g. Pašić odšel danes ob 12. na dvor ter obvestil Nj. Vel. kralja, da radikalna stranka odklanja stopiti v koalicio z demokratsko stranko, dokler bodo demokrati igrali dvoletno vlogo, in raje vstopi v opozicijo, kakor da bi započela delo, ki nima možnosti, da se točno izvrši.

Na podlagi tega sklepa poslaniškega radikalnega kluba je g. Pašić vrnil mandat Nj. Vel. kralju za sestavo koalicijske vlade.

(Iz kabineta predsednika ministrskega sveta.)

Vtis komunikeja v parlamentu.

— Beograd, 15. decembra. (Izv.) Komunike o vrnitvi Pašičevega mandata ni napravil v parlamentu posebnega vtisa. Splošno naglašajo, da se je s tem komunikem politična situacija še poostрила. Tudi se čudio dejstvu, da raje gredo radikalci v opozicijo, kakor da bi še nadalje sodelovali z demokrati v koalicijski vladi. Smatrajo pa to za golo grožnjo radikalcev. Pojavljajo se že različne kombinacije, komu bo poverjena sestava nove vlade. Na eni strani je Pribečevićeva skupina, ki forsira, naj Pribečević sestavi kakršnokoli si boji vlado. Pojavljajo pa se tudi kombinacije, da bo poverjen mandat za sestavo vlade Ljubi Davidoviću in Stojanu Protiću. To

slednjo kombinacijo pozdravljajo zemljoradniške »Novosti«. Splošno pa podarjajo, da je kriza stopila na vrhunec in da mora v najkrajšem času nastopiti peripetija.

Avdijenca predsednika narodne skupščine.

— Beograd, 15. dec. (Izv.) V demokratskih krogih se o avdijenci Nikole Pašića širi vest, da je imel Pašić tendenco kralju predložiti edino možnost, da se mora dati radikalnemu klubu mandat za sestavo volitvene vlade.

Veliko pozornost vzbujajo okolnosti, da je sredi ob 5. dobil predsednik narodne skupščine dr. Lukinič poziv, da naj pride na dvor. Ob 6. je dr. Lukinič bil v avdijenci pri kralju. Avdijenca je trajala pol ure. Po avdijenci je dr. Lukinič telefonično zahteval razgovor z g. Nikolo Pašičem. Ta razgovor se je nato vršil ob 7. na stanovanju Pašičevem. Splošno smatrajo, da je dr. Lukinič prevzel od kralja važno misijo, da mu je kralj poveril vlogo »hominis rei«. Dr. Lukinič ima nalogo, poslednjičkrat poskusiti, da se z radikalci sestavi koalicijska vlada. Dr. Lukinič je pri Pašiću ostal pol ure ter mu je pojasnil misijo, ki mu jo je poveril kralj. Obvestil ga je tudi, da je demokratski klub lojalen v podpori koalicijske vlade. Odgovor Pašičev je bil kratek, da tekoma današnjega dneva konsultira radikalni klub. Po ponovnem sestanku radikalcev zaprosi Pašić danes za avdijenco pri kralju.

Trgovinska pogodba z Madžarsko.

— Beograd, 15. decembra. (Izv.) Med našo državo in Madžarsko je sklenjena železniška konvencija. V finančnih in gospodarskih krogih pričakujejo, da se prično v najkrajšem času, gotovo pa v pričetku prihodnjega leta pogajanja med našo in madžarsko delegacijo za sklenitev trgovinske pogodbe. Na ta način bi bilo odstranjeno medsebojno izvenpogodbno stanje in bi se vzpostavile normalne razmere.

TRGOVSKO-OBRTNA ZBORNICA

(Plenarna seja.)

Poslovno poročilo. — Izjava zbornice o načrtu zakona o neposrednih davkih. — Živahna debata o deviznem pravilniku in o dražnji. — Prometne razmere.

Ljubljana, 14. dec.

Danes ob 13. je bila otvorjena pod predsedstvom predsednika Ivana Kneza plenarna seja Trgovsko-obrtno zbornice. Potek seje je bil zanimiv in značilen za razpoloženje v trgovskih, industrijskih in obrtnih krogih. Razvila se je živahna debata o vseh te kroge zanimajočih, sedaj aktualnih gospodarsko-političnih problemih, tako o načrtu zakona glede neposrednih davkov, o deviznem pravilniku in akciji g. Dušana Playšića, o dražnji in sedanjih desolantnih prometnih razmerah.

Predsednik Ivan Knez je otvoril sejo ter pozdravil navzočega vladnega zastopnika vladi. svetnika dr. Rateja.

POSLOVANJE ZBORNICE.

Zbornični tajnik dr. Viktor Murnik poda izčrpano in stvarno poročilo o delovanju Trgovske in obrtne zbornice, kakor tudi o razvoju, napredku trgovine, obrti in industrije, kakor tudi o vseh gospodarsko-političnih pojavih, ki so globoko vplivali na položaj trgovine in industrije.

O stanju in napredku trgovine, obrti in industrije omenja poročilo:

Industrija je obratovala letošnje leto v znamenju neprestanih meznih gibanj, ki so v nekaterih strokah povzročile celo stavke, kakor v mizarški stroki in pri premovalnikih, dalje splošne dražnje vseh obratnih sredstev in surovin, v drugi polovici pa katastrofalnega prometnega zastaja v smeri z vzhodnimi pokrajlinami naše države in trpela občutno na pomanjkanju promaga, ker so bili kontingenti, ki jih morajo oddajati premovalniki v Sloveniji na zahtevo ministrstva saobračaja za železnice v Srbiji in za Beograd, povišani v avgustu za dnevni 36 vagonov na škodo slovenske industrije. Kljub vsemu je bila podjetnost razmeroma velika in je tudi nacionalizacija (tudi) podjetij pri nas znatno napredovala.

Od letos ustanovljenih oziroma na novo protokoliranih industrijskih tvrdk jih pripade na stroko lesne industrije 18, na kemično industrijo 9, na tekstilno in konfekcijsko 7, na živilno 6, dalje na industrijo spiritoz 5, na kovinsko stroko 4, električno 3, grafično 3, papirno in kartonažno 2, stavbno 3, nadalje po 1 na montansko, slaničarsko, čevljarstvo in usnjarsko stroko. Po obliki je izmed novo ustanovljenih industrijskih tvrdk 23 družb z omejeno zavozo, 3 delniške družbe, 1 komanditna družba, 20 javnih trgovskih družb in 10 posamičnih tvrdk. Kapital novih delniških družb znaša skupaj pet milijonov kron in družb z omejeno zavozo pa 13.677 milijonov kron.

M. Z.

Poglavje o „Idijotu“.

(Dalle.)

Z Razkolnikovim nam je hotel pokazati, kam dovede povdaranje lastne individualnosti. Razkolnikov, predstavljatelj zapadnjakega pozitivizma, gre morit iz teorije, samo da sebi dokaže, da mora človek biti »Napoleon« in gazi preko vsega, kar smatra za slabo. Na koncu koncev pa mu ta teorija napravi popoln bankerot in v Sibirijo gre s skesan dušo, polno ljubezni do vsega in vseh.

»Idijot«, ki je bil spisan kot roman v štirih delih dve leti kasneje (1868), predločuje nam pravo krščansko človeško lice, kakor ga je nosil Dostojevskij v duši. Nalašč si je izbral polslaboumnega kneza Myškina za »junaka«. Človeka, ki ne misli z razumom, pač pa intuitivno čuti v zadnje duševne kotičke ljudi. Izvablja iz src kaplje dobrote in prave resnice zgolj s svojim izgledom popolne ponižnosti in odpustanja najkrutejših žalitev, ki ga venomer doletujejo. Ne morejo se mu srca odtegniti, zlasti tudi ne ženska, kar je zanj usodepolno, ker mu vmešavajo v ljubezen do bližnjega svojo ljubezen do njega kot osebe drugega spola. Rad bi jih izmirlil, toda ženske so ženske. Ne znajo se dvigniti čez obzorje seksualne ljubosumnosti in ne

voščljivosti; nesposobne so pojmiti moža, ki bi bil več ženskam prijateljsko naklonjen. In se med sabo koljejo ter mučijo Myškina, kateremu se trga srce, ker ga ne razumejo.

Vsem je smešen; tudi njegovi prostodušni izreki, ki zadevajo v dno duše, so dostikrat smešni in indiskretni. Agla, izobrazena in razvajena gospodična, ki ga ljubi, se strašno jezi nad Myškinovo neverjetno smešnostjo. Pa tudi njo porazi Myškinov »glavni um«, njegovo nezmotljivo polaganje prsta na dušne rane in kljub istočasni smešnosti je »idijot« tako ginljiv, da se nihče ne odtegne njegovi moči, nego se pred njim vsakdo čuti kakor grešnik pred Gospodom.

Dostojevskemu je veljal za najboljši stvar zapadnega slovstva Cervantesov »Don Kihote«. »Samo zato je prekrasen, ker je tudi smešen,« se je Fjodor Mihajlovč izrazil v nekem pismu. Nič ne dé, da se Don Kihote bori zoper miline na veter; za njegovo idealno poštenost gre, samo za to. Če misli, da se bori zoper Saracene — kaj za to, če so le mihi. On je velik po svoji duši in poln najboljših stremiljenj. To naziranje o Don Kihotu je Dostojevskij našel tudi v Turgenjevovi študiji o tem junaku, kateri nima razuma, zato pa »glavno znanje«, kar je isto, kakor pri »idijotu« glavni um.

Neposredni povod za »Idijota« pa je Dostojevskemu dal Turgenjevov roman

»Dim«. Z zapadno kulturo prožeti Turgenjev je vedno bolj obupaval nad rusko obilnostjo, pasivnostjo in organizatorno nesposobnostjo. Vsa Rusija se mu je zdela kakor dim, ki ga je gledal prihajajočega iz lokomotive. Komaj porojen, se zopet razblini v nič. V »Dimu« je tej Rusiji stavljal nasproti junaka Litvinova, polnega pozitivne praktične delavnosti in volje po vzoru nemškega človeka.

Roman so v Rusiji odklanjali zlasti slavjanofili, zaverovani v svetovno mislijo ruske Rusije. Deževalo je najostrejših obsodb, češ da Turgenjev ne ruši več obstoječih slabih razmer, nego Rusijo samo. In to je bilo deloma res. Turgenjev se je, živeč povečem za granico, tako »pozapadnjačil«, da je v Baden ukalival v prepisu Dostojevskemu, naj ne žali Nemcev, ker on, Turgenjev, se je v tej deželi stalno nastanil in se sam čuti Nemca. Ali je Turgenjev res v jezi kaj takega izustil, ni gotovo; sam je kasneje tajil Dostojevskega pripovedovanje. Zlasti je protestiral proti »Dimu« pisateljsko združenje »Počvennikov«, pri katerih je bil tudi Dostojevskij.

Nasproti »Dimu« je torej spisal Dostojevskij »Idijota«, hotoč staviti proti zapadnjačstvu idejo posebne ruske civilizacije, proti evropskemu heroju ruskega ne-heroja.

Z romanom sam ni bil prav zadovoljen in je izjavil: »Ne jamčim za roman,

nego za idejo.« Ta ideja se razvija stoprav v 3. in 4. delu v obliki modrovanj in razgovorov o veri, katolicizmu, socializmu, v izpadih zoper Turgenjeva ter plemenitega liberalca Aleksandra Hercena ter zoper militarizem itd. Fabula prvih dveh delov ima le namen, seznaniti bralca z osebnostjo Myškina in s pomočjo konkretnih presenetljivih dogodiljev zvabiti bralčovo radovednost do tega, da »prenese« tudi 3. in 4. del, ki bi ga sicer morda po površnem prelistanju kmalu odložil.

Kar nam kažejo kot dramtizacijo na našem gledišču, je razen prav zadnjih par prizorov vzeto vse iz 1. in 2. dela. Dostojevskega literarna umetnost se s Tolstojem ne more primerjati. Nima one klasične dovršenosti, one moči in lepote jezika, ki napravljata Tolstega za stvaritelja ruske umetniške proze. Vse je pisano v odlomkih, raztrgano. Saj Dostojevskij tudi ni mogel delati kakor kak olimpijec, brez skrbi, v najlepši okolici, kakor si jo je Tolstoj vedno mogel izbrati Dostojevskij je bil »raznočinec«, to je mestni človek iz srednjega stanu, pri tem bolan na epilepsiji (Tolstoj je bil pravcati medved) in usoda ga je stavljala vse življenje med največje ruske trpine. Mnogokrat je pisal, da si prisluzi preživitev, in tlačil so ga dolgov. Bil je inteligent proletarec in po osebnem razpoloženju je bil posebno nagnjen, opisavati najtemnejše strani življenja in ljudi. Ne najdemo pri njem

pesniško lepih ljubavnih prizorov (rogal se je celo takim opisom), ne mogočih slik iz narave, niti ne točnih opisov vnanosti oseb, kakor imata vse to Turgenjev in Tolstoj. Zato pa je najgloblji in v nasprotstvu z epikom Tolstim vedno živo dramatičen, dasi ni spisal ne vrstice v dramski obliki. Njegova etika bo morda večno živela, ker črpa naravnost iz Krista; Tolstojeva je že danes zastarela v svoji umetniški ograničenosti. Živel bo pa Tolstoj, dokler bo živela evropska kultura, kot eden največjih klasikov pesniške umetnosti, torej radi onega, radi česar se je starcu Tolstemu zdelo potrebno delati nad samim seboj pokoro.

Boris Putjata je imel pri dramtizaciji prizorov iz »Idijota« jako srečno roko in na razpolago krassen prevod Vladimir Levsteka. Tudi tisti, ki romana ne pozna, dobi, če je le količkaj dovzeten in sposoben za razmišljanje o lastnem »jaz-u«, pregleden vtis o misli, za katero je pesniku šlo, iz zapuščane predstavo v razpoloženju apokornika.

Občinstvo sledi štiriurni predstavi s globoko resnostjo in paznostjo. Čuti se, da mu gre moč Dostojevskega do dna duše. Ljudje seveda kakor v cerkvi. Ko pripoveduje Myškin o smrti kazni, ki jo je videl v Lyonu, bi skrljal v gledišču muho brenčati.

(Konec prih.)

Med obrtništvom opažamo znaten tehnični napredek v strojni opremi delavnic in izkoriščanju električne in druge motorne gonilne sile. Posebno v mariborskem okrožju je bilo uvoženo veliko število elektromotorjev in drugih strojev, ki so bili montirani na razširjeno omrežje falskih elektrovodov. Zaposlenost obrtniškega je bila vobče zadovoljiva, kljub močni konkurenci uvoznega blaga.

V obrtnem katastru zaznamujemo v času od 1. julija 1921. do 31. julija 1922. 7637 obrtnih prijav in 5549 odjav tako, da znaša prirastek 2088 obrtnikov.

Poročilo navaja dalje zelo zanimive podatke o poslovanju zbornice na gospodarsko političnem polju, v prometnih vprašanjih in v devizni politiki.

Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

VPRASANJE IZENAČENJA DIREKTHNIH DAVKOV.

Zbornični tajnik dr. Fran Windischer je na to podal poročilo o načrtu zakona glede neposrednih davkov. Logična in koncizna izvajanja o izenačenju davčnega sistema v državi, kjer vlada od prevrata še vedno pet davčnih sistemov, so naša popoln odmev ter se je o predlagani izjavi razvila živahna debata.

V svojem poročilu je tajnik dr. Fr. Windischer dalje podal pregled glavnih določb novega zakonskega načrta ter ga primerjal z ostalimi zakoni v Sloveniji.

Zbornica je sprejela od nega predlagano

IZJAVO:

1. Glede davka na zemljišča nimamo principijelnih pomislekov, osnovnim načelom je pritrditi. Povdariti je zlasti glede tega davka, da vprašanja zmagljive obdobje zavisi v prvi vrsti od doklad, kojim baza bi bil predmetni davak.

2. Glede davka na zgradbe vodilnim načelom načrta nimamo ugovarjati ter pozdravljamo v principu določilo načrta, ko je izenačje položaj tovarniških zgradb v mestu in na deželi. Obremenitev hišne posesti je v naših krajih notorično visoka ter moramo odločno v interesu gradb. razvoja svariti pred vsako večjo obremenitvijo ter se izrekati za omilitve obstoječih bremen. Izrekamo se proti različnim merilom v običajne različne velikosti, kar se tiče dopustne tangente za vzdrževalne stroške, upravo in amortizacijo. Velja naj enotna mera 30%. Glede davčnega merila pri najmarini je naše mnenje, da je odločno previsoko ter da ne bi smelo segati preko 15%. Previsoka bremena hišne posesti je treba zavračati, osobito v današnjih časih, ko je železi živahne stavbene delavnosti tako v interesu prebivalstva kakor v interesu dalekovidne davčne politike, ki z novimi zgradbami pridobi nove davčne vire. Odpravi razredarine, izvzemši rudimenta, ki ostane v členu 47, alineja predposlednji, se ne protivimo, pač pa smo mnenja, da je obremenitev vsake pije s 30 dinarji letno za prilike na selih odločno previsoka. Glede davčne prostosti, koja je prvotnega faktor za pospeševanje gradbene delavnosti, določila v načrtu nikakor ne zadoščajo zahtevam današnjega časa ter je naša zahteva v tem pogledu, da se prizna privilegij davčne prostosti vsem stanovanjskim zgradbam brez razlikovanja na kraj. Davčna prostost mora biti popolna ter vsebovati tudi doklade. Odločno se izrekamo proti načelom, zastopanim v načrtu v členu 56 in 57, katera odrekajo pravico sodne izterjave najmarine, ki se ni fatirala.

3. Davk na podjetja in obrate, zamiljen po načrtu kakor specialna dohodnina trgovskih, obrtnih in industrijskih cenitov, bazira na načelu, da je praviloma od čistega letnega donosa, ugotovljenega po posebnih predpisih in opravljenega po rednih poslovnih knjigah, plačevati deset odstotkov. — Proti davku v taki obliki sami imamo odločno ugovarjati, da bi ostalo pri davčnem merilu 10% koji je višji nego sicer običajno za enake obdobje druge, kjer je kakor na primer v Čehoslovaški in Avstriji merilo normirano z viškom 5%. Ker priredba tega davka predpostavlja pravilno knjigovodstvo in samo za določene izjeme tako za primer nepismenosti postavila obdajev po vnanjih znakih, imamo spričo dejanskih razmer v našem trgovskem in obrtnem stanju, kjer prevladuje obrati zlasti na deželi, ki nimajo potrebnih kupčijskih knjig, tehne pomisleke oziroma upravičeno bojazen, da se tak zakon ne bi dal upravljalni zadovoljivo ter da bo za dolga leta še obdajev po čistem donosu obratov ostala izjema. Iz tega tehnega razloga se izrekamo za to, da bi se ta davk odmerjal po vzorcu naše sedanje pridobitve v Sloveniji po vnanjih znakih. Da se postavi mera navzgor, je dvojna pot: ali določiti maksimalnega kontingenta ali pa norma, da obdajev ne sme iti preko 5% čistega donosa. Ventil bi bil dan v tem, da sme cenit proti višji nego 5% obdajev nastopiti uspešno z dokazom potom priziva.

Za primer, da ostane navzlic našim utemeljenim pomislekom pri davku v smislu načrta, je neobhodno potrebno, da se v členu 72 ustavimo med dopustne odbitke zlasti invalidskih davk, darovi v humanitarne in kulturne svrhe ter renumeracije in gratifikacije vseh vrst lastnim uslužbencem, ne glede na pogodbo med gospodarjem in uslužbencem.

4. Davk na obresti in rente v bistvu odgovarjajo sedanji rentniti v Sloveniji, je po svojem donosu pri nas podrejen važnosti, donajoč v celi Sloveniji letno 135.000 dinarjev. Proti določilom načrta nimamo principijelnih pomislekov, priporočamo pa, da se normira davčni minimum enako dohodnini, ker treba poštovati male cenzite, kojih položaj je vsled vojske, razvednostne mobilnega premoženja notorično neugoden. Dalje priporočamo diferenciranje davčnega merila v korist obrtnim iz hranilnih vlog v hranilnicah in posojilnicah, ker gre tu navadno za denar gospodarsko šibkejših in gospodarsko manj verziranih slojev. Vpoštevajmo posebnost teh dogodkov bi bilo umestnejše normirati pričetek davčne dolžnosti stoprav a pričetkom davčnega dolžnosti stoprav a pričetkom

kom bodočega davčnega leta, mesto kakor v načrtu predvideno od dneva, ko pričenja pravica do tega prihoda.

5. Davk na donos dela moramo v celoti odklanjati. V kolikor objema imetelke svobodnih poklicev, koji so samostojni podjetniki brez kapitalnih investicij v svojem obratu, smo mnenja, da sapdajo kakor advokati, zdravniki, inženirji itd. v krog cenitov, za katere veljajo določila načrta zakona o davku na podjetja in obrate. V kolikor pa obirja osebe, kakor dinarje in slične socialne notorno slabe poklice, smo mnenja, da moderna zakonodaja z nekoliko socialnem občutvanjem a priori zanje ne more ustvarjati posebne dohodnine od donosa njih osebnega dela, marveč da datis dandis zanje povsem zadošča obdajev potom splošne dohodnine. Glede uradnikov tudi zasebnih nameščencev vseh vrst smo prav tako mnenja, da zanje ne gre uvajati posebnega davka od donosa njih dela. Znan je prekarni položaj tega stanja, važnega za državno upravo in za gospodarstvo ter zato treba ob reševanju vprašanja o izenačenju davkov več obzirnosti do delojemalcev vseh vrst, kakor ga kaže načrt v tem poglavju, prav tako kakor tudi sicer v vseh onih primerih, kadar gre za odbitnost naklonil vseh vrst (podpor, nagrad, premij) uslužbencem vseh vrst nasproti. Naše stališče bazira na načelnih razlogih, je pa tudi dejstvo, da vsa bremena, ki se nalagajo potom davkov, efektivno in kraj kraja zadevajo gospodarje in delojemalce. V tem poglavju je v zvezi z našimi svobodnimi poklici, uradnike in nameščence hkratu rešeno vprašanje obdajev tantiem. Ta davk sprejemamo kot upravičen, predlagamo pa zanj posebna določila pod nazivom »Davk na tantieme«. Ker so te često le posebna oblika za plačilo opravljenega truda, honorar, bi po vzorcu drugih zakonodaj predlagali davkprosti minimum 2500 Din.

6. Davk od podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov, je za gospodarsko povzdigo in industrijalni razmah v državi najodličnejše važnosti, treba torej prav posebne pozornosti od normiranju določil za te davčne subjekte. Pozivajmo se i na svoja izvajanja glede davka na imovino, se izrekamo odločno proti nameri načrta, da se za ta podjetja poleg davka na dobiček, ugotovljen po posebnih predpisih, predvideva sočasno tudi se davk na imovino. V današnjih gospodarskih prilikah, ob trajnem kolebanju vseh vrednosti in premoženjskih delov odklanjamo z vsem povdarem uvedbo davka na imovino, koji glasom načrta zakona za tovrstna podjetja niti ni v zakonu izčrpano normiran, temveč pridržan posebnemu pravilniku. Opozorjati moramo, da je tu davčno merilo predvideno v načrtu za imovinski davk, do višine 12% odločno previsoko ter da bi ne smelo segati spričo nature tega zakona preko 6%. Ugovarjati moramo tem v načrtu predvidenemu kombiniranemu davku, v kolikor seže na imovino tudi zategadelj, ker se naslanja hkratu tudi na rentabilnost podjetij. Presoja rentabilnosti se more danes tako pri novih kakor pri starih podjetjih opirati na preveč nestalne momente na eni strani vsled izpreminjanja vrednosti in na drugi strani vsled različnosti knjižnih vrednosti novih in starih podjetij. Pozdravljamo predvideno maksimaliranje doklad s 100% ter se izrekamo za obdajev teh podjetij po čistem bilančnem dnosu, kakor velja to sedaj za posebno pridobitno v Sloveniji. Pri tem pa odločno zahtevamo, da se odbitne postavke členu 116 in 117 načrta popolni v smislu predloga v tiskani spomenici »Savez novčanih zavoda« v Zagrebu, katerega petite in predloge glede tega davka si osvajamo ter naših predlogov na onem mestu naše izjave, ki govori specialno o tem davku.

7. Dohodnina. Ta davk, ki po svoji osnovi odgovarja naši obstoječi dohodnini v Sloveniji, ne daje povoda za načelne pomisleke. Treba pa določila načrta popolniti v toliko, da se davčni minimum ne ustanavlja v zakonah, ampak določa od leta do leta. Zahtevati se mora, da ostane ta davk tudi v bodoče kakor naša dohodnina brez doklad in da služi ta davk le državnim potrebam, ker je to davk, katerega treba vsled njegove narave in splošnega značaja posebno negovati kot najboljši vir bodočih državnih dohodkov, ob enem most do modernim zahtevam popolnoma odgovarjajočega progresivnega dohodninskega davka. Glede tega davka treba točno precizirati pojem skupnega gospodarstva in določiti, da spadajo pod skupno gospodarstvo hišnega gospodarja žena, ascendentje in descendentje ter eventualni adoptiranci, živeči z njim skupno v enem gospodarstvu. Glede detaljnih predlogov se sklicujemo na posebn del svoje izjave.

8. Davk na imovino moramo odklanjati z vsem povdarem. Izrekamo se proti uvedbi tega davka predvsem iz načelnega razloga, ker v današnjih gospodarskih prilikah o ustaljenih vrednostih nobene vrste premoženja ne more biti govora in je zlasti količinski pravilna in utemeljena ocena mobilnega premoženja vsaj kratke trajnosti absolutno nemogoča, spominjamo le na stalno valovanje našega novca, za katerega ni prave nade na umirjenje v bližnji bodočnosti. Izrekamo se pa proti uvedbi tega za naše kraje novega davka zlasti v zvezi z davkom na podjetja, zavezana javni računodajci. Racionalna izvedba zamišljenega imovinskega davka je v današnjih prilikah nezvedljiva in zato za nas nesprejemljiva. V načrtu predvideni davk v svoji sedanji strukturi je pa odkloniti tudi zategadelj, ker je normirano davčno merilo odločno previsoko ter bi ne smelo niti segati preko 6%.

O izenačenju davčnega sistema se je razvila daljša debata, v katero so posegli Ivan Jelačin ml. glede davčnih olajšav gospodarskim zadrugam in glede občinskih davčnih odborov, se je izrekel za politične davčne odbore, v katere naj bi volili trgovci obrtniki in industrijski proporcionalno svoje zastopstvo, Josip Lenarčič je omenjal davčni efekt zemljiškega davka, dalje je predlagal I. Petrovar mesto občinskih davčnih odborov ustanovitve davčnih od-

borov po sodnih okrajih. V izjavo zbornice je bil sprejet gorenji predlog s spremembo, da se za trgovce, obrtnike in industrijske ustanove davčni odbori po političnih okrajih.

DEVIZNI PRAVILNIK.

Pred odhodom k drugi točki dnevnega reda je Ivan Jelačin ml. sprožil živahno in ostro debato o sedanji devizni in valutni politiki. Poprej je odšla posebna deputacija zborničnih članov, obstoječa iz g. Rakovca, Petrovarja in Zadravca, v ljubljansko podružnico »Narodne banke«, da povabi na sejo inspektorja Acimovića, da sliši mnenje zbornice o devizni politiki. Deputacija se je vrnila z naznanilo, da je inspektor Acimović pripravljen jutri ob 9. dopoldne neoficijelno na prijateljskem sestanku podati glavne točke o deviznem pravilniku.

Kratko utemeljujoč in pojasnjujoč desolati in nevdržljivi položaj je Ivan Jelačin predlagal resolucijo, ki se naj odposlje finančnemu in trgovinskemu ministru ter fin. pomočniku g. D. Plavšiču. Po kratki debati, v katero sta posegla Dragutin Hribar in I. Strmetzky, je zbornica sprejela resolucijo:

Trgovska in obrtniška zbornica kot legitimna predstavica industrije, trgovine in obrta opozarja temeljem v današnji plenarni seji podanih predlogov na nepregledno dan na dan rastočo materialno škodo, katero trpe gospodarski krogi vsled cele mesece trajajoče neurejenosti deviznega prometa v državi. Dolgotrajna popolna nesigurnost izpoveda celo gospodarsko življenje ter ustvarja gospodarskim krogom nepopravljivo škodo. Položaj ogroža industrijo in trgovino na najobčutnejši strani, ker ne morejo voditi racionalno svojih obratov spričo nemogočnosti, dobiti jasnost glede izpolnitve svojih obvez napram inozemstvu.

Zbornica hkratu opozarja na kolosalno moralno škodo, koju trpi naš renome in naš kredit v inozemstvu, katero nas pričenja smatrati za šikanerje, koji ne zaslužio zupanja in kreditov v internacionalni trgovini. Ovi re v nabavljanju deviz vsled obstoječe zabrane finančne uprave v praksi efektivno vodi do položaja, ki opasno aliči moratoriju plačil.

V interesu gospodarskega obstanka ter v obrambo naše industrije in trgovine nuno prosimo, da preneha obstoječa negotovost takoj ter se izdajo jasna določila o tem, kako vršiti plačila napram inozemstvu.

Spominjajoč na zadnjo konferenco gospoda pomočnika Plavšiča v Ljubljani poudarjamo, da je potrebno dati gospodarskim interesom v Sloveniji priliko razprave o novo zamišljenem pravilniku, predno stopi v veljavo.

Zbornica je resolucijo soglasno sprejela. Debata je jasno pokazala, kako nerazpoložljive vlada med trgovskimi in industrijskimi krogi proti vednim eksperimentom v devizni politiki.

Debata o draginji.

Ivan Jelačin ml. je dalje sprožil debato o draginji. Preciziral je stališče trgovskih gremijev napram zakonu o pobijanje draginje in ostro kritiziral nastopanje ministra za socialno politiko. Položaj trgovcev celjskega gremija je osvetlil I. Strmetzky. Ko je čital neko starodavno nemško spomenico na nemškega cesarja, da ne sme več v vojski kovati novcev, mu je zaklical Ivan Ogrin »To nas ne interesira!« Strmetzky: »Pa nas trgovce interesira!« Draginjo dela slab denar!

Zastopnik obrtnikov Zadravec se je v imenu obrtnega stanu pridružil izjavljanjem in resoluciji oziroma predlogu Iv. Jelačina.

O nadaljnem poteku seje, to je o proračunu zbornice in o strokovno utemeljenem poročilu Iv. Mohoriča glede desolatnih prometnih razmer, kakor tudi zadevne resolucije priobčimo jutri.

★ ★ ★

— Klerikalni eksodus iz trgovske zbornice. Ko je trgovska zbornica sklepala o podporah nekaterim obrtnim zadrugam, ki imajo namen podpirati obrtništvo, je klerikalna skupina pod vodstvom Ivana Ogrina zahtevala, da se da podpora tudi »Jugoslovanski strokovni zvezi«, ki je notabene izključno politično društvo. Zbornica je zavzela nasproti tej zahtevi odklonilno stališče. Ivan Ogrin je že med debato hodil okoli svojih somišljenikov ter govoril: »Če ne bo sprejeto, se moramo odstraniti!« Ko je zbornica z veliko večino predlog odklonila, je Ogrin zaklical: »Sedaj pa nimamo tukaj ni več opraviti! Proračun ne bo sklepčen!« Slediti je imela nato debata o proračunu. Zbor. svet. Ložar pa je pozval svoje somišljenike na eksodus, rekoč: »Fantje, zdaj pa ven!« Klerikalci, petorica po številu, so nato odšli, računajoč, da bo z njihovim odhodom zbornica nesklepčna. Predsednik Ivan Knez je nato preštel navzoče ter izjavil: »Konstatiram sklepčnost zbornice!« Zbornični član Lovro Petrovar je pripomnil: »Navzočih nas je 27.« Petrovar je namreč med tem preštel vse člane. Ob sklepčnosti zbornice je bil sprejet proračun.

Spominjajte se

DRUŠTVA SLEPIN

Ljubljana, Wolfova 12.

Gospodarstvo.

BILANCA NARODNE BANKE, Stanje 8. decembra 1922.

Aktivna.

1. Metalna podlaga	351.519.645,35 D
2. Posojila	1.492.454.890,99 »
3. Prejemki države	4.593.958.312,91 »
4. Zastavi, drž. domene	2.138.377.163,00 »

Skupaj 8.576.310.021,25 D

Pasiva.

1. Vplačana glavica	17.833.300,00 D
2. Rezervni fond	2.235.771,59 »
3. novčanice v obtoku	4.955.110.360,00 »
4. Razne obveznosti	1.394.741.030,97 »
5. Zahteve od države	2.138.377.163,00 »
6. Saldo raznih računov	68.012.395,59 »

Skupaj 8.576.310.021,25 D

— g Množina papirnatega denarja. Po izkazu Narodne banke z dne 8. decembra je znašal obtok bankovcev 4.955.110.360 dinarjev. Napram zadnjemu izkazu se je obtok zmanjšal za 43.245.765 dinarjev.

— g Zagrebski trg. Zagreb, 14. dec. Cene v kronah za 100 kg, postavno baška, odnosno vojvodinska postaja, notirajo: pšenica (76 do 77 kg) 1630 do 1650, nova umetno sušena koruza 1120 do 1140, nova sveža koruza 830 do 850, koruza v storžih 600 do 620, rž (71 do 74 kg) 1350 do 1450, ječmen za pivovarje 1400 do 1500, za krmo 1250 do 1400, oves 1130 do 1150, pšani fižol 1475 do 1525, beli 1400 do 1500, pšenična moka »0« 2390 do 2440, »2« 2190 do 2240, za krmo 900 do 1050, drobnj otrobi 750 do 800, debeli 950 do 1000. Tendence neizpremenjena.

— g Zagrebske blagovne borze 14. dec. Brez interesa. Obisk zagrebske produktne borze postaja vsak dan slabši in se, kakor se vidi, zopet povrne v prejšnje stanje. Včeraj ni bilo niti denarja in ponudbe so padle na minimum. O tendenci, ki bi imela delovati izven borze, ni bilo možno govoriti.

— g Novosadska blagovna borza 14. decembra. Novi Sad, 14. dec. Cene v dinarjih, pšenica baška 402,50, rž 350, baški ječmen 290, oves baški 275,50 do 282,50, suha koruza 275, nova 192,50 do 218,75, v storžih 150, beli fižol 355, pšenična moka »0« 577,50, »0« 575, »2« 550, otrobi 162,50.

— g Beogradska borza 14. decembra. Beograd, 14. dec. pšenica šabacka (75 do 79 kg) 370 do 380, stara zdrava koruza franko vagon Beograd 330, napol suha koruza 210 do 125, aprilska koruza 50% kassa franko vagon Beograd 220, macedonski ječmen franko vagon Beograd 270 do 290, oves franko Beograd 280 do 300, suhe silve 80/85 franko vagon Valjevo 425, beli fižol 370, otrobi v vrečah bruto za neto 173, bukova drva prima franko vagon Beograd 175, 180.

— g Dinar. Padec dinarja v Curihu je povzročil dvig devize Zeneve za 9 dinarjev, ostale devize so ostale čvrste ali pa so obdržale stari tečaj. Newyorški je bila nekoliko zaključena po 74,50. Blaga Pariz je bilo za okoli 250.000 frankov. V devizah London in Milan neznamen promet, živahen promet v centralnih devizah, iskanje arbitraže zdravih valut. Tečaj so znatno nad pariteto, kar je pa bilo popolnoma nepotrebno, ker ni bilo tako velike potrebe. — Efektivno tržišče je bilo popolnoma mrtvo.

— g Mesto mark na nakaznice — gotov denar. Poštno ministrstvo namerava z novim letom odrediti, da se na nakaznice ne bodo več lepile marke kakor dosedaj, marveč da se doplača odnosa poštna taksa v gotovini in zabeleži na nakaznici. Ta novost se motivira s štednjo pri poštah znanih, s čemer se baje lahko prihrani na leto lepa svota denarja. Za nakaznicami se uvede tako plačilo tudi za tovrstne liste.

— g Ameriško železo in jeklo. Produkcija surovega železa v novembru je znašala 2.845.000 ton, to je največja tekoma zadnjih dveh let. V novembru je pričelo delati z nova 22 peči, tako da je število peči naraslo na 240. Naročila za železo v prvem četrtletju 1923. se cenijo na milijon ton.

— Vinska kupčija v Belikrajni popolnoma stagnira, da si v splošnem pridelek ni slab. Nekateri vinorejci so kmalu po trgatvi prodali mošt svojim starijem odjemcem v Kočevje po 22 in 24 K, drugi bi ga sedaj radi prodali po 16 — 18 K, toda ni nobenega kupca blizu. Po gostlinah se toči novo vino po 32 in 36 K, le portugizec in muškatin, ki sta bila brana pred splošnim deževanjem, se prodajata po 40 K.

— g Nova šumska industrija se ustanovi v Bosni pod naslovom »Jadrina« z domačim kapitalom 5 milijonov kron. Soudeležnik Ignac Fischer da podjetju na razpolago svojo parno žago v Petrovem selu, ki je vredna pet milijonov kron.

— g Gospodarski tečaj tekmo vojaške službe. Češkoslovaška armadna uprava je izdelala skupno s poljedelskim ministrom učni načrt za vojaške gospodarske tečaje, katerih obisk je obligatoričen za aktivno moštvo. Tečaj se ustanove v vseh večjih garnizijah na kmetijskih šolah. Poskrbljeno je za teoretični pouk in za praktično udeleževanje.

— Dobava in dovoz ledu. Led se le počasi dela na naših stoječih vodah. Doba za dovažanje in nabavljanje je druga polovica tega meseca in pa mesec januar. Ljubljana potrebuje vsako leto okroglo 100 vagonov ledu (ali okoli 250 voz). Če ga ne bo doveli v bližini našega mesta, ga bo treba dovažati iz Kranjske gore in Rateč.

— g Kriza brodarstva v Italiji. V pristaniščih Italije tiči danes okoli 150 brodov s 760.000 tona brez posla. Od teh jih je v Genovi 43, v Neaplju 33, v Benetkah 17 in Trstu 7.

— g V Avstriji se zopet šteli. Meseci september, oktober in november kažejo znaten napredek hranilnih vlog. V preteklem mesecu so vloge pri merodajnih hranilnicah narasle od 15.000 na 24.000 milijonov kron. Ta narastek, ki znaša 55% je posledica zaupanja v pomožno genisko akcijo, ki ima Avstrijo obnoviti in gospodarstvo urediti.

POLITIČNE VESTI.

— Pašić za revizijo ustave! Beogradski »Balkan«, ki je v ozkih stikih s Pašićem, priobčuje v svoji črtkovni številki velesenzacionalno notico, v kateri izjavja dobesedno: »V tej krizi se delajo razne kombinacije o novi bodoči vladi. Danes je vsakomur jasno, da bo predsednik bodoče vlade radikalec in torej tudi novi kabinet v radikalnih rokah. Ako g. Pašić ne uspe, da bi sestavil kabinet, ki stoji na stališču revizije ustave, ali ne sedaj, marveč kasneje ko se razmere uredijo (to so klerikalci in zemljoradniki) bo moral skušati sestaviti kabinet iz radikalev in onih, ki niso za revizijo ustave. V ta kabinet bi vstopili: radikali (92), Pribečevići (45), muslimani Maglajičeve skupine (10), kmetijci (8), Beninovi (7). Ta kabinet bi imel v parlamentu 162 poslancev, dočim bi bilo na drugi strani 137 poslancev med temi Davidovičevci (40), klerikalci (28), zemljoradnikov (23), muslimanov Spahine skupine (14), socialistov (10), republikanci (3), narodna socijalista (2), demokratiški disidentov (8), radikalnih disidentov (5), zemljoradniška disidenta (2), in 1 nacionalist. Vse je torej odvisno od klerikalcev in zemljoradnikov, ako bi ti izjavili, da v današnjih razmerah niso za revizijo ustave. Situacija je v resnici težka in mi se, kakor ves narod, nadejamo, da bodo valet naše države vzeli v svoje roke samo radikali in naj se zgodi karkoli. Radikali morajo za ceno svolega obstanka vse riskirati, ker brez riskiranja in rizika ni nobenega resnega dela. Ako se jim posreči, da uredi današnje razmere v državi, bo večina naroda na njihovi strani. Ako pa razmere poslabšajo, bo večina naroda proti njim...« Iz te notice se da sklenati, da se radikalna stranka že nagiblje k mišljenju, da bo ipak treba v doglednem času dovoliti revizijo ustave. Na drugi strani pa je iz te notice tudi razvidno, da je Nikola Pašić pripravljen ob koncu koncev sestaviti vladu tudi s pomočjo strank, ki so za revizijo ustave. Vse torej kaže na to, da se bo situacija, ako bo kriza trajala še dlje časa, spremenila tako, da bo ob koncu koncu izvede sporazum s Hrvati mesto Davidoviča in Protića — Nikola Pašić sam. Lahko se torej zgodi, da bo na zadnje ostal v parlamentu docela osamljen edino Svetozar Pribečević s svojim nepomirljivim stališčem nasproti Hrvatom in reviziji ustave.

— Pribečević se umakne iz političnega življenja? Iz Beograda poročajo: Po razgovoru Nikole Pašića s podpredsednikom demokratskega kluba Andrijo Radovićem je Pašić konferiral tudi s Svetozarjem Pribečevićem. Pašić je v razgovoru s Pribečevićem opozoril na težkoče, ki se pojavljajo pri sestavi poslovnega kabineta, na katerega je po sporočilu Andrije Radovića pristal demokratski klub. Toda tak kabinet bi bil vedno nesiguren zaradi situacije, ki vlada v demokratski stranki. Pašić je izjavil, da mu pod takimi pogoji ni mogoče sestaviti vlade, ker stoji večina demokratskega kluba na nasprotnem stališču, kakor je precizirano v znani klubovi resoluciji. Svetozar Pribečević je nato izjavil, da ne more povzročiti razkola v stranki, pač pa je pripravljen da se umakne iz političnega življenja.

— Radikalci in komunisti. Iz Beograda javljajo: Včerajšnja »Epoha« je priobčila senzacionalno vest, da so se začeli radikali pogajati s komunisti glede skupnega nastopa pri volitvah. Tajnik radikalnega kluba dr. Janjić je obiskal kaznilnico v Mitrovici, kjer se je baje razgovarjal s tam zaprtimi komunističnimi voditelji. Tajnik dr. Janjić priznava, da je obiskal Mitrovico in da se je tam razgovarjal s Čolakovićem, ki je obsojen na 15 let ječe zaradi atentata na Draškovića. Razgovarjal se je tudi z ostalimi kaznjenci, absolutno pa je zanikal, da bi se bil razgovarjal s komunističnimi voditelji. Po informacijah, ki so nam došle iz Zagreba, se Čolaković nahaja v kaznilnici v Lupoglavi in ne v Mitrovici.

— Naši generalštabni oficirji v Franciji. Dne 14. t. m. so odpotovali v Francijo generalštabna polkovnika Petar Kosč in Dušan Simović, kakor tudi generalštabni podpolkovnik Aleksandar Dimitrijević. Ostanjejo eno leto v Franciji, da prouče ustroj francoske armade po vojni.

— Pred okupacijo rurskega ozemlja. Londonski časopisi poročajo, da dobi Nemčija moratorij brezdvomno 15. januarja, brezdvomno pa je tudi, da zasede istega dne Francija rursko ozemlje kot garancijo. V to svrhu je francoski parlament odobril vpoklic rekrutov 1923. letnika.

— Kredit za romunsko armado. Romunski listi poročajo, da vlada razpravlja o vojnem kreditu, ki je potreben, da se romunska armada pripravi za vsako eventualnost. Vojaske krogi zahtevajo, da se dovoli kredit v znesku 4 milijard lejev.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA.

Petek, 15. dec.: Kralj na Betanovi. Red C. Sobota, 16. dec.: Svaba Krečinskega. Red A.

Nedelja, 17. dec.: ob 3. popoldne: Krojaček-junaček. Izven.

Ob 8. zvečer: Kralj na Betanovi. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Njegovega Velikanstva Kralja Aleksandra. Izven.

OPERA:

Petek, 15. dec.: Madame Butterfly, gostovanje gospe Ade Poljakove. Red E. Sobota, 16. dec.: Zaprti.

Nedelja, 17. dec.: Jenufa. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Njegovega Velikanstva Kralja Aleksandra I. Izven.

— Šentjakovski gledališki oder. V soboto 16. dec.: Otroška tragedija, drama. V nedeljo 17. dec.: Otroška tragedija, drama. Za mladino neprimerno.

— Smrtina kosa. V Radomljah pri Kamniku je umrl posestnik in trgovec g. Ivan Jerman. Blag mu spomin!

— Ljudska vzgoja in ljudska visoka šola! Akademski mladina, ki je spoznala potrebo vzgoje in izobraževanja našega ljudstva, to je našega kmeta in delavca, sklicuje za dne 15. dec. 1922 (petek) ob 8. zvečer v slavnostni dvorani na univerzi sestanek s sledečim dnevnim redom: 1.) Nekaj misli o ljudski vzgoji in o ljudski visoki šoli. (Zg. Franjo.) 2.) Porazgovor o resničnem delu med ljudstvom. Na ta sestanek vabi vse, ki se za to važno nalogo današnje dobe zanimajo. Zlasti pa še zastopnike vseh delavskih, kulturnih, izobraževalnih in mladinskih organizacij, da spoznamo potrebo in možnost delovanja med najširšimi plastmi našega naroda. — Centralno tajništvo naprednih akad. Odbor k. soc. - ped. krožka. Katoliško dijaštvo.

— Kurz iz zgodovine umetnosti. Naslednje predavanje dr. Vojislava Molčeta o svetovni umetnosti helenizma se vrši v soboto dne 16. decembra ob 6. zvečer v zborniški dvorani bivšega deželnega dvorca s skulpturnimi slikami. Vstopnice za posamezna predavanja po 5 D, za ves ciklus po 30 D pri Tiskovni zadrugi in Novi Založbi.

Glasbeni vestnik.

— Proslava 50letnice »Glasbene Matice« v Ljubljani. Na obeh koncertih, katera priredi »Glasbena Matica« v proslavo svoje 50letnice, izvajajo izključno slovenske skladbe in to tako na simfoničnem, kakor na vokalnem koncertu pevskega zbora. Vse skladbe stoje na tako visoki umetniški stopnji, da jih lahko pokažemo pred celim svetom. II. del simfoničnega koncerta tvorijo sledeče skladbe: Karel Jeraš: »Lepa Vida«. Je to melodramska skladba, zložena popolnoma v narodnem duhu. Deklamator v krasnih verzih opisuje dogodilje lepe Vide, znane narodne pesnitve, orkester pa slika posamezne prizore in pa občutke. Kot deklamator nastopi eden prvih naših igralcev in pevcev, ki bo v deklamaciji s sonornim glasom prav gotovo dovršeno podal to prelepo narodno pesem, kateri bo tvoril orkester živ okvir. Tel kompoziciji sledi odlomki iz »Zlatnega meščana«. Je to pet krasnih skladb za veliki orkester, katere je napisal eden najodličnejših naših komponistov Lucijan Marija Škerjanec. Točke so se izvajale prvič ob priliki vprizoritve »Zlatnega meščana« v tukajšnjem opernem gledališču ter dosegle tam absolutni uspeh. Simfonični koncert konča z zelo efektivni Adamičevimi »Plesi«. Prvi je Tatarski ples iz Tatarske suite, katero je zložil skladatelj za časa svojega vjetništva v Rusiji, ko je po naročilu sovjetskega prosvetnega komisariata nabiral narodno blago med Tatarji. Celo Tatarsko suito je napisal skladatelj za orientalski večer, ki ga je priredil komisariat za čast perzijskim in afganskim boljševiškim komisarjem. Suita je bila izvajana tudi na slavnostnem koncertu v Beogradu. »Mož z medvedom« je III. slika Adamičeve suite »Z moje mladosti«. V tej skladbi slika skladatelj v uvodu vrisi otrok, ki spremlja otroka z medvedom. Nato okorno stopanje gladne živali, njen ples ter žalostne apele medvedarja na otroška srca. Obe ti dve suiti je prvi izvajal dr. Čerin. III. ples »Potkan ples« pa je polskus na podlagi znane narodne pesmi. graditi orkestralno skladbo v obliki simfoničnega Scherza. Predprodaja vstopnic v Mantijski knjižarni na Kongresnem trgu št. 9, poslojce Filharmonične družbe.

— Proslava 50letnice »Glasbene Matice« v Ljubljani, ki se prične danes zvečer ob 8. s predavanjem dr. Josipa Mantuanija v dvorani Filharmonične družbe, se udeležijo zastopstva raznih bratskih pevskih društev. Tako je prisel danes popoldne ing. Stanković kot zastopnik pevske družine »Stanković« iz Beograda. Jutri popoldne s poštnim vlakom pride deputacija »Kolašev« iz Zagreba, v soboto popoldne pa še v nedeljo jutraj pa so javljene številne deputacije raznih pevskih in drugih društev iz Slovenije.

— Izredni občni zbor »Glasbene Matice« se vrši v nedeljo dne 17. t. m. v dvorani Filharmonične družbe ob pol 11. dopoldne in ne kakor je bilo prej javljano ob 10. uri. Preložitve občnega zbora se je izvršila za to, ker je ob 10. slovesna služba božja prilikom kraljevega rojstnega dne v stolnici.

— Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Tratnik« na Sv. Petra cesti št. 23. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1922.

— Klic po inteligenci. Glasilo »Samostojne kmetijske stranke« — »Kmetijski list« je priobčil v svoji včerajšnji številki uvodnik, naslovljen »Beseda inteligenci«. V tem uvodniku izvaia med drugim: »Med narodom in inteligenco je nastal prepad, ki se stalno širi in ki grozi, da postane nepremostljiv. Pogubne posledice čutimo danes že vsi na svoji koži... Komaj se je pričel prepad med narodom in inteligenco, že je prišel katastrofalno podedico. Gorje narodu, če se še razširi, gorje pa tudi inteligenci, če se poveča! Da preprečimo to nevarnost, si dovoljujemo skromno besedo inteligenci. Iz lastne moči si je položil slovenski kmet trdne temelje za svojo popolno osamosvojitve. Ni daleč več čas, ko bo prišla njegova ura, da bo skupno s kmeti vse Jugoslavije vzel državno krmilo v svoje roke. To je naš cilj in to je naša pravica in zato bomo to tudi dosegli. Izneverili pa bi se sebi, ako bi ne storili vse, da bo naša vlada vzgledna, da bomo ubili korupcijo prav tako, kakor vsako nezakonitost. Da pa to dosežemo, pa rabimo pomoči inteligence. Zato vabimo inteligenco v svojo sredo, zato ji pošiljamo svoj poziv... Ta poziv organa Samostojne kmetijske stranke je vsega uvaževanja vreden. Volitve v narodno skupščino se bližajo. Ako hočejo protiklerikalne stranke pri nas izvojevati vsaj delen uspeh, bo treba koncentrične akcije vseh onih, ki jim je na srcu blagor naše ožje domovine in blagor našega naroda. Najmočnejša izmed vseh naših naprednih strank je Samostojna kmetijska stranka, ki ima nesporno najjačšo oporo v narodu. Nedostaja pa ji žal zadostnega števila inteligentnih delavcev, ki bi s svojim delom zagurali v narodu zmago dobri stvari. Za to bo treba predvsem skrbeti. Kako in na kakšen način, o tem naj razmišljajo vsi inteligentni naši krogi.

— 50letnica Glasbene Matice v Ljubljani. Danes zvečer ob 8. uri v Filharmonični dvorani javno predavanje dr. Josipa Mantuanija: delovanje Glasbene Matice in njen pomen za razvoj slovenske glasbe. Vstop prost, pobirajo se le prostovoljni prispevki v kritje stroškov, odnosno za Glasbeno Matico.

— Kolašev v kraljičini avdienci. V torek je kraljica Marija sprejela delegacijo »Kola srbskih sestara« in se z zanimanjem informirala o delovanju društva.

— Odhod romunske kraljice iz Beograda. Po vestih iz Beograda je včeraj ob 16.40 odpotovala romunska kraljica Marija s posebnim dvornim vozom.

— Odlikovanje. Poljski poslanik v Beogradu Okenski, je izročil zunanemu ministru dr. Ninčiču red »Obnovljene Poljske« I. razreda, s katerim ga je odlikoval predsednik poljske republike. — Dekan filozofske fakultete beogradske univerze Dr. Nikola Bulić je bil odlikovan od italijanskega kralja z oficirskim križem »Italijanske kronice«.

— Proslava rojstnega dne Njegovega Velikanstva Kralja. Ministrstvo prosvete v Beogradu je odločilo, naj se rojstni dan Nj. Vel. kralja praznuje po vseholah dne 17. decembra t. l. četudi je ta dan nedelja. To velja namesto vsakega drugega obvestila.

— Českoslovenka obec v Ljubli vyživljaj členstvo ko korporativni učestvi pri vseh oslavah jubileja 50 letih trvanja spolku »Glasbene Matice« v Ljubli. Program slavnosti oznamen ve vseh dnevnik listech.

— Šentpeterska moška in ženska podr. CMD je priredila snoči svojemu podpredsedniku nadzorniku in načelniku glavnega kolodvora gosp. Avgustu Ludviku povodom njegovega odlikovanja z redom Sv. Save III. reda slavnosten večer v salonu kolodvorske restavracije ob množični udeležbi članov, prijateljev in znancev. Salon je bil prenapolnjen. Prisotni so bili pokrajinski namestnik Ivan Hribar z gospo, podnamestnik dr. Viljo Bačić z gospo, prvomestnik CMD vladni svetnik Andrej Seneković, blagajnik CMD notar Aleksander Hudovernik in drugi. Do lepega uspeha sta prireditvi mnogo pripomogla orkester Sokola II. in pevski zbor Zveze jugoslovenskih železničarjev. Operni pevec g. Kovač na je žel vzhirno odobravanje za arto iz raznih oper.

— Akademik! Tovariše akademike vabimo, da se udeležijo predavanja g. univ. prof. dr. Radolčiča: »Vera v sebe, ki ga priredi JAD.« Triglav v Ljubli v petek dne 15. decembra t. l., ob 20. v Mantijski Akademski kolektiji. — Odbor JAD. »Triglav«.

— Šolstvo na Kočevskem nživa še vedno nekako avtonomno t. j. posamni učitelji samovoljno odločajo plede učnega jezika. Tako nč nemški, oziroma nemški učitelji v Lajah, Črmošnjicah, Poljencih, Kočevski Reki, Koprivniku,

Škrilju itd. še vedno dvojezično, dast sta n. pr. v Škrilju le 2 nemška otroka. Ali je to znano višjemu šolskemu svetu? Zakaj se ne pošljejo kočevski učitelji na slovenske šole? Hudega Nemca Tscherneta so poslali iz Koprivnika v Kočevsko Reko, kar je taka kazen, kakor če vržemo raka v vodo. V Kočevski Reki ima enakega somišljenika v župnišču.

— Smrtina kosa. Včeraj je umrla po kratki bolezni ga. Katarina Grošljčeva, rojena Vilfan, soproga vpokojenega viš. po. nega kontrolorja g. Jerneja Grošlja. Pokojnica je bila zavedna Slovenka, skrbna gospodinja in dobra mati. Vso svojo dečo je vzgojila v strogo narodnem duhu. Bila je na glasu kot velika dobrotnica siromakov. Za njo žalujejo trije otroci: gimnazijski profesor Rudolf Grošelj, gđc. Marija Grošljčeva, učiteljica na liceju, in dr. Pavel Grošelj, profesor na ženski realni gimnaziji. Pokojnica je dosegla starost 70 let. Pogreb bo v soboto 16. t. m. ob pol 16. z Rimске ceste št. 13. na pokopališču sv. Križu. Bodi ji ohranjen blag spomin njeni rodbini naše iskrene sožalje. — V ljubljanski bolnici je umrl g. Karel Jerman, gostilničar v Radomljah. Jermanova rodbina v Radomljah je širokznana po vseh okoličinah po svojem narodnem in naprednem mišljenju. Pokojnik je bil stebel naprednega življa v kamniški okoličini. Bil je navdušen Sokol, ki je z delom in z gmočnimi sredstvi podpiral školsko društvo v Radomljah. Sokol bo težko pogrešal Jermana, ki mu je bil od svoje ustanovitve vselej najkrepkejša opora. Pokojnika prepeljejo v Radomlje, kjer ga kopeljejo v soboto ob 10. dopoldne. Lahka mu zemlja, njegovi spoštovani rodbini naše sočutje.

— Revizija bank. Posebne komisije, ki jih je imenoval minister financ dr. Kumanudi, so te dni v Zagrebu in Ljubljani inspicirale poslovanje bank. Nimamo nič proti temu, ako je poslovanje denarnih zavodov pod stalnim državnim nadzorstvom, odločno pa moramo ugovarjati proti načinu, kako se je ta inspekcija izvršila v Ljubljani. K komisiji, poslujoči v Ljubljani, so namreč pritegnili še tri organe in sicer pol. komisarja Habeta, uradnika čekovnega urada Rozmana in zastopnika davčne oblasti. Vprašamo, kaj ima opraviti pri strokovni reviziji bank kriminalni organ, kaj uradnik čekovnega urada, predvsem pa zastopnik davčne uprave? Na čigavem zelniku je zrasla ta kuriozna sestava komisije, ki si je usvojila celo pravico pregleda privatnih kontov?

— Iz seje višjega šolskega sveta dne 14. decembra. Predsednik dr. Beuk otvori sejo ter poroča o točkah, ki so se vršile ex praesidio. Želji meščanskošolskega učiteljstva, da bi volilo svojega zastopnika v višjem šol. svetu, se na podstavi zakona z dne 28. februarja 1921 ne more ustreči. Tudi stilo obveznih učnih ur ni mogoče na podstavi zakona skrajšati. Poročilo v. š. nadzornika dr. Poljanca se vzame na znanje. V Ormožu se otvori z novim letom I. razred mešč. šole, če bodo v redu vsi predpogoji. Na I. m. deško mešč. šolo se imenuje Anton Dragan. Stavi se predlog za oddajo ravnateljskega mesta na realni gimnaziji v Kočevju. Stalno se imenujejo: Benedičič Slava v Šmarjeti; Habjan Danica v Svibnem; Vukčovič - Povh Marija v Krškem; Hvala Karmen v St. Rupertu; Jurčec Ivan v Kostanjevici; Kresal Alojzij pri D. M. v Polju; Črnačič Karel na Čatežu. — Zupanec Rudolf in Pavla Zupanec v Novi cerkvi; Leon Dobnik v Strančah; Al. in Kat. Brce v Spitalu. Presker Marija pri Sv. Tomažu in na Runču; Marija Bežal v Ločah. — Reši se 21 disciplinarnih slučajev. — V močljivost se predlaga: Adolf Kalata iz Fikšincev; Kristina Demšar iz Cerkelj; Angela Jurčič iz Strekljčevca; Fran Jaklič iz Dobrovolji; Ana Hren iz Studencev pri Mariboru; Mara Tavčar iz Brezja; Filip Hauptman iz Svete; Karelina Ročkar iz Studencev; Nika Fiere - Kost iz Prulja; Fran Schiffer iz Ljubljane; Marija Stupca iz Ljubljane; Vilma Josin iz Ljubljane; Ivana Prešern v Bliki; Avgusta Klančar iz Kamnika; Janko Likar iz Ljubljane; Alojzij Keclj iz Ljubljane; Karel Matjaž v Vrhniki; dr. Tomo Romih s Krkeža.

— Podporni fond Obrtnega pomožnega društva, podaljšuje rok za vlaganje prošni onemoglih obrtnikov do 20. t. m., ter naj se tozadevne prošnje vlagajo na naslov Obrtne banke v Ljubljani.

— Beda v orožništvu se pač najbolje kaže v nenavadnem dogodku, da je v Belikrajni nekdo orožnik zapustil orožniški poklic ter odšel k cigantom, ki tolčejo kamenje za nasipovanje cest. Kot tak zasluži najmanj 160 K na dan, dočim mu pri orožnikih ni preostalo od mesečne plače niti za tobak. Sploh beže vse mlade moči od orožnikov, a merodajni krogi se ne zganjajo ter ne pomislijo, kakšna bo javna varnost, ako bo v rokah neizkušenih vojakov.

— Potovelnica razstava in pokupnja delmatinskega oja, ki bi se imela vršiti v ponedeljek 18. dec. t. l. v prostorih Kmetijske družbe, se vsled obolnosti strokovnjaka za olje prežni na poznejši čas.

— Z elektrarno na Višu so odjemalci skrajno nezadovoljni, ker je razsvetljava nestalna in večkrat sploh popolnoma odpove. Zato se je tudi viški občinski svet v zadnji seji bavil s stvarjo ter sklenil storiti sgergične korake v odpmoči.

— Grafična šola v Beogradu. Sporazumno s trgovskim ministrstvom je izdal minister prosvete odlok za otvoritev grafične šole v Beogradu. Šola bo internat in se bo vzdrževala iz proračuna prosvetnega ministristva in školskih dohodkov od izdanih predmetov za državne ustanove.

— Kvarilec mestnega drsališča pod Tivoljem. Ker se zadnji čas opaža, da otrokakar tudi odrasli spremljevalci mečejo kamenje, les in druge predmete na led najlepšega zimskega sportnega prostora, t. j. mestnega drsališča, se ljubljansko občinstvo opozarja, naj to opusti in tudi pazi na svoje otroke, ko se sprehajajo ob mestnem drsališču, da ne kvarijo ledene ploskve. Škode takega ravnanja nima le mestna občina, nego v prvi vrsti drsalski sport. Zlasti, oziroma odgovorne osebe, se bodo ne glede vprašanja oškodovine kaznovali po § 70. III. odst. občinskega reda.

— Smrtina nezgoda. V Metliki je dne 9. t. m. pregl. finančne kontrole g. Ciril Peruzzi na nepojasnjen način padel z visoke škarpe na železniški tir, kjer so ga našli mrtvega. Ponesrečeni se je šele pred par tedni oženil ter je bil v vseh krogih priljubljen, kar je pokazal mnogobrojni pogreb.

— Infekcija z umazaniam denarjem. Zadnje čase se je pripetilo par slučajev, da so si osebe, ki imajo opraviti v denarnih zavodih, s preštevanjem denarja zastrupili kri ter dobile na prstih zelo bolesterne, dolgotrajne gnoljčve otekline. Osebe, ki imajo mnogo opravkov z umazaniam denarjem, morajo posebno paziti na najmanjšo rano na rokah, oziroma si roke po vsakem takem opravilu dobro umiti v lizolovi raztopini. Splih pa je že skrajni čas, da se umazane in raztrgane dinarske novčance zamenjajo z novimi.

— Samomur v Mariboru. Ustrelil se je v Mariboru včeraj kapetan II. klase Takič inženirske podoficirske šole v Mariboru. Krogo si je pognal v glavo in je bil na mestu mrtve. Vzrok samomora ni znun.

— Čevlja za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za g. oficirje, lovce itd., se debe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina & Ko., Ljubljana. Breg 20. Kupujte jih, dokler še zaloga traja.

— Neprekosljivo delo! moderne filmske umetnosti je brez dvoma senzacijski film »Indijski nagrobni spomenik«, ki se predvaja n'ega prvi del samo še tri dni v »Kino Tivoli«. O filmu je odveč da se govori. Dekoracijska, arhitektonska dela, naravnih posebnosti in glavne vloge v rokah svetovnih igralcev, vse to jasno priča, da je film res vreden obiska in da bo vsakdo, ki ga je videl, samo spričljivo govoril o njem. Cene so ostale navzlic silnim režijskim stroškom iste.

Sokolstvo.

— Sokol Ljubljana II. vabi svoje člane in članice in po njih upljane goste na družabni večer, ki ga priredi dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri Kavčiču na Privozu.

Turistika in sport.

— Glavna skupščina Ljublj. nogomet. podsaveza se vrši v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri v posvetovalnici mestnega magistrata ljubljanskega. Delegate klubov se napreša, da oddajo pooblastila že med pol 10. in 10. uro. — L. N. P.

— Sportno drsališče S. K. Hribe pod Cekinovim gradom ob Celovški cesti se otvori v soboto 16. t. m. popoldne. Otvorjeno bude do 22. ure, za razsvetljavo je poskrbljeno. Drsališče je dostopno tudi nečlanom.

Društvene vesti.

— Triglavani! Odbor J. A. D. »Triglav« vabi vse tovaršje Triglavane, da se v čim častnejšem številu udeležijo slavnostnih prireditvev in predvsem izrednega občnega zbora Glasbene Matice v Ljubljani, ki se vrši ob priliki praznovanja njenega 50letnega delovanja v nedeljo, dne 17. dec. t. l. ob pol 11. dop. v dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Udeležba s trakovi.

— Slovensko strelsko društvo »Ljubljana« priredi v soboto dne 16. t. m. svojo običajno božičnico v prostorih hotela »Tivoli«. Začetek ob pol 20. zvečer. Člani, njih rodbine in prijatelji društva so vabljeni.

— Zveza uradniških vdov in sirot poziva vse svoje članice, da prinesejo, katere še tega niso storile, 17. in 24. t. m. dopoldne ob 10. do 12. ure vse pristopnice, izpolnjene in podpisane v pisarno Stari trg št. 2/1. Dotične članice, ki še nimajo pristopnice, jih dolo istodobno na istem mestu. Z ozirom na to, da se bude najbednejšim članicam delila podpora, mora biti Zveza v posesti vseh pristopnic do 30. t. m. Predsednica.

— Organizacija Jugoslovenskih nacionalistov, Ljubljana VII. (Siska, St. Vid in okolica) sklicuje I. izredni občni zbor, ki se vrši dne 21. decembra t. l. ob pol 8. zvečer v dvorani restavracije Keršič (Siska). Gospodstvska cesta s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Referat Obl. Odb. 3. Uvrstitve članstva v sekcije. 4. Raznosterosti. Vse članstvo se opozarja, da se zaveda dolžnosti in discipline Or. Ju. Na ter se brezpozorno odzove in udeležijo omenjenega občnega zbora. — Jugoslovenski pozdrav Mesni Odbor Orjune — Ljubljana VII.

— Siska, St. Vid in okolica, vzdrامة sei Mesna organizacija Jugoslovenskih Nacionalistov Siska. St. Vd in okolica naznana vsem interesentom, da sprejema stranke in vpisuje novo pristopajoče člane in članice dnevno ob pol 6. do pol 8. ure zvečer v Siski, Maurerjeva ulica 277. I. nadstropje.

— Druženje Koroških Slovencev priredi v soboto dne 19. t. m. predavanje ob 8 uri zvečer pri »Mraku« na Rimski cesti. Predaval bude univerzitetni profesor g. dr. Gavazil o gospodarskih razmerah v Sloveniji. K obilni udeležbi vabi odbor.

Najnovejša poročila.

Vojaško-obrambni zakon Jugoslavije.

— Praga, 14. decembra (Izv.) Po ČTK objavljajo listi poročilo iz Beograda, da je vojaška oblast pripravila načrt obrambnega zakona, ki določa splošno vojaško dolžnost moškim do 60 leta starosti. V načrtu je za slučaje največje sile določena tudi dolžnost dela za žene.

Amerika in dolgovi Evrope.

— London, 14. decembra (Izv.) Reuter javlja iz Washingtona: Burton, član zborniške komisije za fundacijo dolgov je v daljšem govoru izrazil nado, da se bodo razpršili grozeči oblaki kaosa in poloma, ki vise nad Evropo. Za Evropo ni nikakor zdravilno sredstvo razvečavljenje do'gov od strani Zedinjenih držav, temveč: 1. sprejem smotrene fiskačne politike, 2. znižanje izdatkov za vojaštvo ter 3. usvaritve pametnih in krepkih odnosnjav namesto sedanjega nezaupanja in sovraštva.

Vesti o Poincarejevi demisiji?

— Berlin, 14. dec. (Izv.) Po vestih iz Pariza razmotrivajo parlamentarni krogi možnost, da poda ministrski predsednik Poincaré demisijo. Dalje napovedujejo nekateri listi, da bo sestava novega kabineta poverjena Tardieuju, ki sam ne bi prevzel portfelja ministrskega predsedstva, marveč bi ga ponudil Clemenceauju. Tardieu bi sestavil kabinet edinole iz članov desnice čemur pa Clemenceau ni naklonjen.

Pesimizen Bonar Lawa o Nemčiji.

— London, 1. dec. (Izv.) V spodnji zbornici je Bonar Law povodom debate o reparacijah izjavil, da ima informacije o neposrednem polomu Nemčije. Velika Britanija s skrbjo smotri nadaljnji razvoj, ki bo imel za posledice dalekosežne sklepe v vprašanju reparacij. Britanska in francoska vlada bode priporani nastopiti skupno pot.

Clemenceau proti aneksiji nemških pokrajin.

— Pariz, 14. dec. (Izv.) Pred svojim odhodom iz Amerike je podal Clemenceau zelo značilno izjavo newyorškemu dopisniku »Petit Parisien«. Clemenceau trdno upa, da ne nastane nikaka nova vojna. Največja nesreča za Francijo bi bila, če bi okupirala še nadaljine nemške pokrajine in bi tako dobila pod svojo oblast uporne tuje elemente. »Sem nasproten okupaciji ruhrskega ozemlja«, je dejal kratko Clemenceau.

Avstrijska emisijaska banka.

— Dunaj, 15. decembra (Izv.) Uradno objavljajo dnevni red ustanovnega občnega zbora nove Avstrijske narodne banke. Finančno ministrstvo sklicuje za petek 22. decembra ustanovni občni zbor. Občni zbor Avstrijske narodne banke otvori guverner poštne hranilnice dr. Rudolf Schuster.

Borzna poročila.

— Zgareb, 15. dec. (Izv.) Zaključek. Devize: Curih 14.25, —, Pariz 5.375, 5.425, London 346.50, 351, Berlin 1.10, 1.30, Dunaj 0.1375, 0.1425, Praga 228.50, 231.50, Trst 3.75, 3.79, Newyork 74.50, 75.50, Budimpešta 3.35, 3.65, Valute: dolar 73.50 74.50, lira 371, 375.

— Curh, 15. dec. (Izvirno.) Današnja predborza: Zagreb 1.55, Berlin 0.67, Praga 16.15, Dunaj 0.0075, Milan 26.47, Budimpešta 22.75, Pariz 38.05, London 21.51, Newyork 5.27, Bukarešta 3.10, Sofia 3.95.

— Trst, 14. dec. Zagreb 5.72, Berlin 0.255, Pariz 61.50, Pariz 142.25, London 92.15, Newyork 19.80, Curih 377.

— Praga 14. dec. Beograd 37, Berlin 0.425, Milan 165, Pariz 234, London 149.60, Newyork 32.125, Curih 610.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
Valentin Komtar.

— Položnice. Našim cenj. naročnikom prilagamo v današnji številki položnice za obnovitev naročnine za december in za prihodnje leto. Naj blagovoljo vsi oni, katerim je zapadla naročnina že 1. decembra, isto obnoviti takoj, da ne bo nepotrebnega prekinjenja onim zakasnelcem, ki ne pošljejo naročnine do božičnih praznikov, ker riskirajo ne dobe več lista, ako zamude ta obrok. Oni naročniki pa, katerim poteče naročnina z novim letom, naj blagovolijo položnico rešiti takoj no novem letu. Naročnina »Slovenskemu Narodu« ostane tudi ob novem letu doseđanja, to je v Ljubli 10 Din., po pošli v Jugoslaviji 12 Din., v inozemstvu pa 18 Din. — Se priporoča z odličnim spoštovanjem uprava »Slovenskega Naroda«.

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti

PALMA

Kaučuk potpefnike in potplate

Proda se

skoraj nov, visok otroški voziček po zelo nizki ceni. Potzve se Stanbo Vrazov trg 4, prtlj. desno, 4. vrata. 11030

Proda se

visokoprilika hiša z vrhom, pripravna za vsako obrt, ob glavni cesti oddaljena 10 minut od kolodvora. Plačati polovico takoj in drugo polovico tekom 1 leta z 6% obresti. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11031

Zlata damska ura

s kratko veržico se ceno proda. Naslov pove upr. Slov. Nar. 11062

Kontoristinja

veša slovenske in nemške stenografije se v Ljubljani sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe pod „Stenografinja 11063“ na upravo Slov. Narod.

+

Po kratkem trpljenju je danes boguvdana za vedno zatisnila svoje blage oči naša zlata mamica, soproga, sestra, tašča in babica, gospa

Katarina Grošelj roj. Vilfan

soproga višj. pošt. kontrolorja v. p.

V soboto, 16. t. m. bomo spremlili blagopokojno iz hiše žalosti, Rimska cesta 13 ob pol 4. popoldne na bridko zadnjo pot k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 14. decembra 1922.

Jernej Grošelj, višji pošt. kontrolor v. p., soprog, prok. Rudolf Grošelj, Milo Grošelj, učiteljica, Dr. Pavel Grošelj, otroci, Josip Vilfan, prokurist Kranj. industr. dr., brat, Davorina Grošelj roj. Karlin, sinaha, Boštjanček, vnuček.

+

S potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem prežalostno vest, da je naš srčnoljubljeni soprog in najboljši, skrbni oče, gospod

Ivan Jerman

poselstnik in trgovec

danes zjutraj ob 5 uri, po kratkem trpljenju, prevaden s sv. zakramenti izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nenadomestljivega soproga in očeta se bo vršil v soboto, dne 16. decembra 1922 ob 10 uri dop. na pokopališču k Sv. Marjeti. Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

V Radomiljah, dne 14. decembra 1922.

Ivana Jerman, soproga.

Mimi, Ivan, Slavko in Elma, otroci.

Dobra šivilja

za oblike gre na dom. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11060

Prodajam

3 lepe, skoraj nove damske kostime in kopalno klanje za sedeti. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11044

Prodajam

2 žilni peresnici in 2 žilnici ter 2 20 m visoko stojalo za uro. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11045

PRODAJALKA

izveščana v manufakturni in specerijski stroki želi mesta v mestu ali na deželi. Naslov pove upr. Slov. Nar. 11034

Redka prilika!

Prodajam la gramofon, Original Engel s 43 pločkami (Caruso, Slezak i. dr.) En otroški stol (Klappstuhl). Sodna ulica št. 1. II. 11048

Ključavničarski pomočnik

Moje dela v mestu ali na deželi. Nastop lahko takoj. Ponudbe pod „Ključavničar 11055“ na upr. Slov. Nar. 11055

2 prodajalki za kruh

se takoj sprejmeta. Ena samostojna, katera se upa sama voditi prodajalno proti komisiji na najpomembnejši ulici v Ljubljani. Druga v glavni prodajalni, katera je večša šteti kruh za odjemalce. Naslov pove upr. Slov. Nar. 11049

20.000 K

tistemu, kateri mi preskrbi stanovanje obsoječe iz 1 ali 2 sob in kuhinje, ako mogoče v mestu. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „Tajnost 20.000-11064“ do 20. t. m.

Za Božič!

Velika izbira različnih bombonov, kokosov, čokolado, oveskov za božično drevo, od najprejstnejših do najfinjših vrst.

Na novo doleže specialite „ORION“ pri trdki

JOSIP VITEK, trgovina s handiti, LJUBLJANA, Krekov trg 8. (zaraven Mesnega doma.)

Samo na debelo!

Krasni

Bonačev

Beležni (ted.)

koledar

je izšel.

CENA 15 DIN.

Naroča se v tovarni

I. BONAČ, sin, LJUBLJANA, Copova 16.

PRODA SE

200 delnio

Slovenske trgovske d.d.

50 delnic

Trgovske banke d.d.

15 delnic

Hrvat. eskomptne banke

Ponudbe na upravo SI. Naroda pod „ROF 11032“.

Študent

osamljen in brez sorodnikov išče znanja z dobrimi ljudmi. Cenj. odgovori pod „Pomoč 11039“ na upravo Sloven. Naroda. 11039

Ceno se proda

železna blagajna št. 0. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 11052

Stanovanje

Moje mlad soliden gospod, uradnik, pri boljši družini. Ponudbe pod „Miren-10992“ na upravo Slov. Nar. 10992

Velika hiša

sredi mesta, pripravna za vsako obrt, se proda. Kupcu se odstani stanovanje. Naslov pove upr. Slov. Nar. 10933

Kupim

večjo množino prvovrstnih, suhih bukovih drv. Ponudbe na naslov: A. Perko, Muta ob Dravi. 10868

Bančni uradnik

izveščana knjigovodja in korespondent želi nastopiti službo v večjem trg. skem ali industrijskem podjetju v mestu ali na deželi. Ponudbe pod „Verziran 389-11000“ na upravo SI. Nar. 11000

Trgovci, tovarnarji!

Trgovski zastopnik sprejema vsestranska zastopstva, sprejema vse vrste blago v komisijo. Posreduje vse vrste trg. kupčije. Ponudbe pod „Zastopnik“, poš na ležeče Lesce, Slovenija. 11040

Knjigovodja in korespondent

z akademsko izobrazbo kot samostojna moč išče primernege mesta pri lesnem ali industrijskem podjetju. Ponudbe pod „Zanesljiv 10994“ na upravo Slovensk. Naroda. 10994

Debro nagrado

dobi oni, kdor mi preskrbi za takoj ali do 1. januarja 1923 lepo meblirano sobo s posebnim vzhodom, elektr. razsvetljavo v prtiličju event. tudi v I. ali II. nadst. v sredini mesta v stari ali novi hiši. Kurjavo preskrbi stranka sama. Ponudbe pod „Meblirana soba 11050“ na upr. Slov. Naroda. Plača postranska stvar.

Proda se črno krilo

in črn kostim pri gospe Zdenki Rodič, Miklošičeva cesta 10. 11037

Deklica z dežele

poštena, želi stopiti kot učenka v specerijski trgovino, najraje tudi na deželo. Dopisi pod „Deklica 11038“ na upravo Slov. Naroda. 11038

Bukov les

jesenske sečnje za približno 200 sežnjev, pripravljen za izdelovanje drv se na licu mesta v gozdu proda. Kje pove upr. Slov. Naroda. 10829

Pravo

maslinovo ulje

najbolje vrste, veoma okusno brez mirisa po dinara 14 litra, poštarina i pakovanje napose, novas unapred, od 18 litra dalje šale

S. Petrović, Makarska. 10575

Veliko plačilo

dobi oni, kdor mi preskrbi stanovanje s kuhinjo in eno sobo v prtiličju ali I. nadst. za takoj ali pa do 1. jan. 1923. Najemina postranska stvar. Najsihodi v novi ali stari hiši. Ponudbe pod „Stanovanje 11051“ na upr. SI. Nar. 11051

Prva špecialna trgovina z rokavicami in parfumi

nudi:

vsakovrstne zimske rokavice iz usnja, podložene z volno, s kožuščkom, ter volnene in tricot rokavice. Nadalje vsevrstne vsebarvne zimske in flor, svileni flor ter svilene nogavice. Najfinjši prstni francoski parfumi. Najboljše vrste kolinske vode. Eau de Cologne O. Bračko, Ljubljana. Dunajska cesta štev. 12

Meblirano soho

išče odvet. kand. dat. Ponudbe pod „Takoj 317-10993“ na upravo Slovensk. Naroda. 10993

POSODILA proti 16 %

obresti in garanciji. Ponudbe pod „Rentabilno 10942“ na upravo Slov. Naroda.

Absolvent eksp. akademije

išče službe. Zmožen slovensčine, nemščine, francosčine, deloma hrvaščine, italijanščine. Ponudbe pod „Takoj ali pozneje 10817“ na upravo Slovenskega Naroda. 10817

Odda se

za pisarno primerna soba 5x5 v neposredni bližini Bleiweisove ceste, prtilično ležeča s posebnim vzhodom. Ponudbe pod „Soba 10927“ na upravo Slovenskega Naroda. 10927

Iščem

prvovrstno gostilničarsko kuharico. Plača dobra. Pisemne ponudbe pod „Dobra kuharica 11007“ na upravo SI. Naroda.

Parketne deščice

iz slovenskega hrasta in bukove dobavljam v vsaki množini najceneje.

Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22. Telef. 513.

Prodajam hišo

z vrhom na zelo prijaznem kraju, pred 12 leti nova, lepa, 3 sobe, od glavne ceste 80 korakov, s senčnatim vzhodom, poleg koncesija z vinom čez ulico, 5 minut od kolodvora. Cena 125.000. Naslov pove upr. Slov. Nar. 10912

Divjačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina z divjačino in perotino, Čakovec, Medjimurje. Brzjavni naslov Vajda Čakovec. Interurb. tel. 59.

Iščem kompanjona

podjetnega, z osebnim sodelovanjem s kapitalom od 100 do 200 tisoč kron, za povečanje na prometnem kraju Gorenjske ž. obstoječe trgovine z deželimi pridelki na debelo in mešanim blagom na drobno. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod šifro „Večji promet 11010“.

Veletrgovina pšenice, koruze in deželnih pridelkov

Mandi i Rosenzweig

NOVISAD, podružnica RUMA

Brzjavna adresa: „FRUTUS“.

Lovski blagor!

Od 16. t. m. naprej je v moji restavraciji otvorena na novo opremljena „Lovska soba“, ki je izvršena po načrtih in lastnih umetniških slikah našega domačega umetnika in poznanega lovca g. P. Žmitka, na razpolago vsem lovcem, ki žele uživati i v mestu gozdno-lovsko razpoloženje.

PETER KOŠAK

restavracija, Krekov trg 11

Ustanovljeno

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104